

วิทยาลัยการทัพบก

สรุปเนื้อหา

เทิดพระเกียรติรัชกาลที่10

สารบัญ

หน้า

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร	1
บรมครูการทหาร 1	
ปรัชญาพระราชทาน 2	
คู่มือการฝึกพระราชทาน 3	
กิจกรรมที่สำคัญ	4
โครงการจิตอาสา เราทำความดี ด้วยหัวใจ 4	
เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ 6	
ประเภทของกิจกรรม 6	
ข้อพึงปฏิบัติ 7	
หลักสูตรหลักประจำ เป็นเบา เป็นแม่พิมพ์ 7	
อุ่นไอรัก คลายความหนาว 9	
บทสรุป	11
เอกสารอ้างอิง	12

คำนำ

เอกสารฉบับนี้ ผู้เรียบเรียงได้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเทิดพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ซึ่งพระองค์ทรงเป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทั้งชาติ เพราะตลอดระยะเวลา นับแต่ยังทรงพระเยาว์ตราบจนปัจจุบัน สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร พระบรมชนกนาถ ในการบำบัติทุกข์บำรุงสุขแก่อาณา ประชากร และยังทรงยึดมั่นในพระปณิธานของพระวิริยอุตสาหะ มุ่งมั่นปฏิบัติพระราช ภารกิจงานนัปการ เพื่อประเทศชาติและประชาชนชาวไทย โดยมีได้ทรงย่อท้อ แต่ประการใด นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรชาวไทยอันหาที่สุดมิได้

ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

ผู้จัดทำ 1/62
ส่วนการวิจัยและพัฒนาและวิชาการบริหาร
วิทยาลัยการทัพบก

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ลำดับที่ 10 แห่งราชวงศ์จักรี เสด็จพระราชสมภพ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2495 เมื่อครั้งทรงมีพระชนมายุครบ 20 พรรษา ทรงได้รับพระมหากรุณาธิคุณ สถาปนาจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นเป็นสยามมกุฎราชกุมาร เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2515 มีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า "สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร สิริกิตยสมบูรณสวางควัฒน์ วรขัตติยราชสันตติวงศ์ มหิตลพงศอดุลยเดช จักรีนเรศยุพราชวิสุทธิ สยามมกุฎราชกุมาร" นับเป็นสยามมกุฎราชกุมารพระองค์ที่ 3 แห่งสยามประเทศ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงสนพระราชหฤทัยในวิทยาการด้านการทหารมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ นอกจากทรงรับการศึกษาด้านการทหารจากประเทศออสเตรเลียแล้ว ยังทรงพระวิริยะอุตสาหะเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทรงเข้าศึกษาในวิทยาลัยการทหารชั้นสูงที่วิทยาลัยการทหารดันทรูน กรุงแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย

เมื่อนิวัติประเทศไทยทรงรับราชการทหารมาโดยตลอดและได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านการทหารโดยทรงเข้าร่วมปฏิบัติการรบในการต่อต้านการก่อการร้ายในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยซึ่งแม้เป็นพระราชภารกิจที่ต้องทรงเสี่ยงภัยอันตรายแต่ด้วยความที่ทรงเป็นชาติชายทหารและเป็นพระราชภารกิจเพื่อความผาสุกของพสกนิกรจึงทรงปฏิบัติพระราชภารกิจดังกล่าวโดยเต็มพระราชกำลัง สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดความเทิดทูนและความจงรักภักดีแก่เหล่าทหารเป็นอย่างยิ่ง

จากการที่ได้ทรงศึกษาด้านวิชาทหารมานาน ทรงมีความรู้เชี่ยวชาญอย่างมาก และได้พระราชทานความรู้เหล่านั้นให้แก่ทหาร 3 เหล่าทัพ ทรงปฏิบัติพระองค์เป็นแบบอย่างแก่นายทหาร เอาพระทัยใส่ในความเป็นอยู่ทุกข์สุขของทหารผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง

ขณะทรงรับราชการ ทรงมีพระราชวิริยะอุตสาหะเข้ารับการศึกษา และสำเร็จหลักสูตรทางการทหารทั้งในประเทศและต่างประเทศหลาย ทรงดำรงตำแหน่งทางทหารตั้งแต่ระดับรองผู้บังคับกองพัน, ผู้บังคับกองพัน, ผู้บังคับการกรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ และองค์ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ทรงดำรงพระองค์เป็นแบบอย่างและพระราชทานคำสั่งสอนแก่ข้าราชการบริพารทุกหมู่เหล่าด้วยพระองค์เองอยู่เสมอ ซึ่งข้าราชการบริพารในพระองค์ล้วนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และเทิดทูนยกย่องพระองค์ท่านเป็น **“บรมครูทางการทหาร”**

ปรัชญาพระราชทาน ที่ทรงสั่งสอนข้าราชการล้วนมีความลึกซึ้งถึงแก่นแห่งความรู้ อันเกิดจากพระราชวิริยอุตสาหะในการฝึกฝนพระองค์เอง จนเกิดเป็นความรู้อย่างแท้จริง ทรงมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยพระองค์เองอยู่เสมอ และเมื่อทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจใดๆ จะทรงปฏิบัติอย่างเต็มขีดความสามารถ และจะไม่ทรงโปรดความหย่อนยาน หรือความไร้ระเบียบวินัย

ปรัชญาพระราชทาน

ความเป็นบรมครูทางการทหาร ได้ถูกถ่ายทอดจากหลักปรัชญาที่พระราชทานแก่ข้าราชการบริพาร และผู้ใต้บังคับบัญชาในวาระสำคัญต่างๆ ซึ่งจะขออัญเชิญปรัชญาพระราชทานที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. **ปรัชญาทหารมหาดเล็กฯ** สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและข้าราชการบริพารในพระองค์ได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติไว้ 3 ประการ ได้แก่

1.1 ผู้บังคับบัญชา ผู้ปกครองหรือผู้ฝึกทหารมหาดเล็กฯ หากไม่มีความรู้เรื่องทหารมหาดเล็กฯ จนถึงแก่นแท้แล้ว จะไปปกครองหรือฝึกผู้อื่นให้เป็นทหารมหาดเล็กฯ ที่ดี มีคุณภาพย่อมเป็นไปไม่ได้

1.2 ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ปกครองทหารมหาดเล็กฯ ต้องรู้จักพระรัตนตรัย หรือแก้ว 3 ประการ คือ

แก้วดวงที่ 1 ต้องรู้จักการบังคับบัญชา (Command)

แก้วดวงที่ 2 ต้องรู้จักงานอำนวยการ (Staff)

แก้วดวงที่ 3 ต้องรู้จักการฝึก (Training)

1.3 การตั้งเป้าหมาย (Objective) ของการฝึก จะต้องตั้งไว้ในระดับมาตรฐานและบวกเพิ่มขึ้นไปเสมอ (เกินกว่า 100%) เมื่อมีปัจจัย (Factor) ใดๆ มากระทบ มาตรฐานอาจจะลดลงไปบ้าง แต่ก็ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับได้

2. **ปรัชญาการ Simmer หรือการตุ๋นไข่พะโล้** ทรงเปรียบเทียบลักษณะการฝึกอบรมทหาร เหมือนกับการตุ๋นไข่พะโล้ให้มีรสชาติอร่อย แม่ครัวจะต้องนำไข่ต้มมาแกะเปลือก แล้วนำไปตุ๋นในน้ำพะโล้ โดยใช้ความร้อนและเวลาที่เหมาะสม น้ำพะโล้จึงจะค่อยๆ แทรกซึมเข้าไปยังเนื้อไข่ หากแม่ครัวเร่งรีบเกินไป เมื่อผ่าไข่ออกมาก็จะเห็นเพียงภายนอกที่มีสีน้ำตาลแต่เนื้อในยังมีสีขาว เนื่องจากน้ำพะโล้ยังไม่แทรกซึมเข้าเนื้อไข่อย่างแท้จริง เปรียบเสมือนกับการฝึกหากฝึกอบรมแบบไม่จริงจัง ปฏิบัติแบบยวบยาบ เน้นแต่ภาพลักษณ์ที่ดูสวยงาม แต่ไม่เน้นเนื้อหาสาระ ไม่เคี้ยว ไม่อบ ไม่กลั่นให้ผู้รับการฝึกได้มีความรู้อย่างแท้จริง ก็จะไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

3. **ปรัชญามาตรฐานหน่วย ทม.รอ.** สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงดำรงตำแหน่งองค์ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ ตั้งแต่ครั้งยังทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระ

พระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ซึ่งพระองค์ทรงสั่งสอนให้ข้าราชการบริหารได้ยึดถือและรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศเกียรติศักดิ์ของทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ที่มีเกียรติประวัติของหน่วยมาอย่างยาวนาน การจะรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศและเกียรติศักดิ์ของหน่วยนั้น หน่วยจะต้องมีมาตรฐานการฝึกการปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นไปตามพระราชประเพณี พระราโชบาย และพระรายนิยม และต้องมีความต่อเนื่องในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับคนรุ่นหลังที่เข้ามาถวายงานใหม่ โดยทรงยกตัวอย่างเหมือนผลิตภัณฑ์ยี่ห้อต่างๆ (Brand) ที่มีคุณภาพ ก็จะพยายามรักษามาตรฐานผลิตภัณฑ์ของตน เพื่อให้ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่น หน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ จึงมีหน้าที่ในการรักษา “มาตรฐานหน่วย ทม.รอ.” เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ถวายงานต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสืบไป

4. **ปรัชญารถ SIKU** (SIKU, ซิกู เป็นยี่ห้อรถยนต์ของเล่นจำลองขนาดเล็ก) ที่ **สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โปรดตั้งแต่เมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์ ซึ่งจะทรงเลือกรถ SIKU ชนิดเดียวกันจำนวนหลายๆ คัน และจะทรงทดสอบทุกคันด้วยพระองค์เอง หาก รถSIKU คันใดมิได้มาตรฐาน ระบบขับเคลื่อนยังไม่ดี เช่นรถแล้ววิ่งไม่ตรงทิศทาง เอียงซ้ายเอียงขวา ก็จะทรงถอดชิ้นส่วนนำมาปรับแต่ง ทดสอบจนกว่าจะได้มาตรฐาน เปรียบเสมือนการที่ครูฝึกสอนจะต้องมั่นสังเกต ให้คำแนะนำเคี่ยวเข็ญให้ผู้รับการฝึกสามารถเรียนรู้ และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง**

5. **ปรัชญารากหญ้า** สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานคำสอนให้ข้าราชการและผู้ใต้บังคับบัญชาของพระองค์เรียนรู้ ให้ลึกซึ้งถึงรายละเอียดของแต่ละภารกิจ ให้ถึงในระดับพื้นฐานหรือระดับล่าง ที่ทรงเปรียบเทียบกับคำว่า “รากหญ้า” ครั้นเมื่อรับราชการจนมีความเจริญก้าวหน้าเป็นผู้บังคับบัญชาแล้ว จะได้ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ร่วมทุกข์ร่วมสุข พร้อมทั้งดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

คู่มือการฝึกพระราชทาน

และด้วยพระมหากรุณาธิคุณ ที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระราชทานคำสั่งสอน และพระราโชบายด้านการฝึกให้ข้าราชการและผู้ใต้บังคับบัญชาของพระองค์เรียนรู้นั้น ได้นำมาสู่การเรียบเรียงจัดทำเป็นเอกสารอ้างอิง และคู่มือสำหรับการฝึกให้แก่กำลังพลของหน่วย อาทิตหารในพระองค์, หน่วยทหารรักษาพระองค์, หน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์, หน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ และหน่วยอื่นๆ ที่มีหน้าที่ถวายพระเกียรติ ถวายความปลอดภัยแด่องค์พระมหากษัตริย์ แลพระบรมวงศานุวงศ์ นำไปฝึกกำลังพลให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง ได้มาตรฐานตามแบบธรรมเนียมสืบไป ได้แก่

คู่มือการฝึก ว่าด้วย แบบฝึกบุคคลท่ามือเปล่า ประกอบด้วย บุคคลท่ามือเปล่า, การฝึกแถวชิด , ท่ากายบริหารมือเปล่า

คู่มือการฝึก ว่าด้วย แบบฝึกบุคคลท่าอาวุธ ประกอบด้วย บุคคลท่าอาวุธ, การฝึกแถวชิด, ท่ากายบริหารประกอบอาวุธ

คู่มือการฝึก ว่าด้วย แบบฝึกบุคคลท่าอาวุธปืนเล็กสั้นไมโครทาวเวอร์ (Micro tavor X 95) และ อาวุธปืนเล็กสั้น เอ็ม 4 เอ 1 (M4 A1) ประกอบด้วย บุคคลท่าอาวุธปืนเล็กสั้นไมโครทาวเวอร์ (Micro tavor X 95), บุคคลท่าอาวุธปืนเล็กสั้น เอ็ม 4 เอ 1

คู่มือการฝึก ว่าด้วย แบบฝึกท่ากระบี่ และ การปฏิบัติของผู้อัญเชิญธงชัยเฉลิมพล ประกอบด้วย ท่ากระบี่สำหรับนายทหาร, ท่าธงชัยเฉลิมพล

นอกจากนี้ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน ท่า "ยกอก" เสริมเข้าไปในการทำวันทยาหัตถ์ อีกด้วย เพื่อความสง่างามยิ่งขึ้น

ท่ายกอก เป็นท่าฝึกพระราชทาน สืบเนื่องมาจากการที่ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ตั้งแต่เมื่อครั้งยังทรงดำรงพระอิสริยยศ เป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงสังเกตและทอดพระเนตรเห็นเหล่าบรรดาทหารหลายนาย มี บุคลิกลักษณะที่ไม่สง่างาม มักจะยืนค่อมตัว ไม่ยืดอก และปลายคางเขิน จึงพระราชทาน คำสอน พร้อมทั้งทรงพระเมตตาแสดงพระองค์เป็นตัวอย่าง ด้วยการยืดอก เก็บคาง และสะบัดหน้าไปยังผู้รับการเคารพ ซึ่งท่ายกอกนี้สามารถนำไปปฏิบัติประกอบกับท่าการฝึกในขั้นตอนสุดท้ายของแต่ละท่าได้ ในระยะแรกทรงเรียกท่าการฝึกนี้แบบล้าลองว่า “ท่าแก้เขิน” ต่อมา พระราชทานชื่อท่านี้ว่า “ท่ายกอก”

กิจกรรมที่สำคัญ

โครงการจิตอาสา “เราทำความดี ด้วยหัวใจ ”

และเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 28 กรกฎาคม พ.ศ.2560 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ หน่วยราชการในพระองค์ ร่วมกับหน่วยราชการต่างๆ และประชาชนทุกหมู่เหล่าที่มีจิตอาสาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในพื้นที่ต่างๆ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน เพื่อสืบสานพระราชปณิธาน พระบาทสมเด็จพระ

พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระบรมราชชนก ที่ทรงห่วงใยปัญหาน้ำท่วม และปัญหาการจราจรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดต่างๆ

-5-

ในการนี้ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้จัดโครงการจิตอาสา “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” เพื่อเป็นโครงการฯ ต้นแบบ ที่เป็นแบบอย่างในการพัฒนาสภาพแวดล้อม และความเป็นอยู่ในชุมชนให้มีสภาพที่ดีขึ้น ทั้งนี้ จัดให้มีการลงทะเบียนจิตอาสาจากทุกจังหวัดทั่วประเทศ และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี มีประชาชนทุกเพศทุกวัยมาลงทะเบียน เพื่อร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชนกันเป็นจำนวนมาก

ในการนี้ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้จัดทำหมวกแก๊ปพระราชทานและผ้าพันคอประชาชนจิตอาสาพระราชทาน พร้อมด้วยสมุดบันทึกความดีพระราชทานแก่ประชาชนที่มาลงทะเบียนและเข้าร่วมทำกิจกรรมในโครงการจิตอาสา “เราทำความดี ด้วยหัวใจ”

และนับตั้งแต่วันที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต ด้วยทรงมีพระราชอนุสรณ์คำนึงถึง พระมหากษัตริย์คุณ ของพระบรมชนกนาถ เป็นล้นเกล้า ล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้ ได้ทรงเล็งเห็น และทรงรับรู้จากพระราชหฤทัยของพระองค์ ถึงพลังแห่งความรัก ความศรัทธาเทิดทูนและความจงรักภักดีที่ปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า น้อมเกล้า น้อมถวายแด่พระองค์ท่านฯ ประจักษ์ความต่อสายพระเนตรพระกรรณมาโดยตลอด เพื่อทรงสนองตอบต่อความรัก และน้ำใจอันประเสริฐสุดของประชาชนทั้งหลาย สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงได้พระราชทานพระมหากษัตริย์คุณให้ประชาชนทุกภาคส่วน ได้มีส่วนร่วมถวายความอาลัยรัก น้อมส่งเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ ในห้วงเดือนตุลาคม พ.ศ.2560 และเพื่อเป็นการสานต่อพระราชดำริโครงการจิตอาสา “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” ซึ่งเป็นโครงการทำความดีร่วมกับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่ได้ปฏิบัติภารกิจมาโดยตลอด จึงได้พระราชทานพระราชานุญาตให้จัดตั้ง “จิตอาสาเฉพาะกิจ งานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ” ขึ้นก่อนเสด็จสู่สวรรคาลัย โดยแบ่งประเภทจิตอาสาออกเป็น งานดอกไม้จันทน์, งานด้านประชาสัมพันธ์, งานโยธา, งานขนส่งเพื่อความปลอดภัยของประชาชน, งานบริการประชาชน, งานการแพทย์, งานรักษาความปลอดภัย และงานจราจร โดยมีประชาชนสมัครเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมากกว่า 4 ล้านคน

นับเป็นการรวมพลังความรักอันมีค่า รวมพลังน้ำใจ ของปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าที่จะน้อมถวายแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จนเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของท่านทั้งหลายอยู่แล้วนั้น

เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการจิตอาสาพระราชทาน

ด้วยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ทรงห่วงใยและทรงคำนึงถึงความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ทรงมีพระราชปณิธานที่จะสืบสาน รักษา ต่อยอด พระราชกรณียกิจและโครงการพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ นานัปการ ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุข เพื่อให้ราษฎรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโครงการจิตอาสาพระราชทาน เราทำความดี ด้วยหัวใจ ขึ้น เพื่อเป็นการรวม ความสมัครสมานสามัคคีของคนไทยทุกคนในการทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์เพื่อพัฒนาพื้นที่ ในชุมชนต่างๆ ให้มีความเจริญ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างถาวร โดยมีศูนย์อำนวยการ ใหญ่โครงการจิตอาสาพระราชทานเป็นผู้ควบคุมกำกับดูแล และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในแต่ละ จังหวัดเป็นผู้ให้การสนับสนุนและรวมการปฏิบัติของทุกกิจกรรมจิตอาสาพระราชทานให้เป็นไป ด้วยความเรียบร้อยตามพระรา โชบาย และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมทหารในพื้นที่นั้นๆ จะเป็นผู้รับผิดชอบในการระดมสรรพกำลังประชาชนจิตอาสา ร่วมการปฏิบัติกับกำลังพลของหน่วย ราชการทหารและหน่วยราชการต่างๆ การดำเนินการกิจกรรมจิตอาสาพระราชทานทุกหน่วยงาน สามารถริเริ่มกิจกรรมได้เองแต่ต้องแจ้งการดำเนินการกิจกรรมให้ผู้รับผิดชอบทราบ เพื่อ เตรียมการให้การสนับสนุนตามความจำเป็นและตามความเหมาะสม

ประเภทของกิจกรรมจิตอาสาพระราชทาน

กิจกรรมจิตอาสาพระราชทานแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ จิตอาสาพัฒนา จิตอาสาภัยพิบัติ และจิตอาสาเฉพาะกิจ มีรายละเอียดในการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

1. **จิตอาสาพัฒนา** ได้แก่กิจกรรมจิตอาสาพระราชทานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ รวมทั้งการสาธารณสุข ฯลฯ
2. **จิตอาสาภัยพิบัติ** ได้แก่กิจกรรมจิตอาสาพระราชทานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเฝ้าตรวจ เตือน และเตรียมรองรับภัยพิบัติ ทั้งที่เกิดจากธรรมชาติและที่เกิดจากสาเหตุอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่โดยรวม และการเข้าช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนจากภัยพิบัติดังกล่าว เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย เป็นต้น

3. **จิตอาสาเฉพาะกิจ** ได้แก่กิจกรรมจิตอาสาพระราชทานที่มีวัตถุประสงค์ให้ปฏิบัติในงานพระราชพิธี การรับเสด็จ ในโอกาสต่างๆ เป็นการใช้จ่ายพลังจิตอาสาร่วมปฏิบัติกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาร่วมงาน รวมทั้งการเตรียมการ การเตรียมสถานที่การฟื้นฟูสถานที่ภายหลังการปฏิบัติในพระราชพิธี และการเสด็จฯ นั้นๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ข้อพึงปฏิบัติของกำลังพลจิตอาสา

กำลังพลจิตอาสาพระราชทานเป็นบุคคลที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้มาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เพื่อบำเพ็ญสาธารณประโยชน์เพื่อส่วนรวมตามวัตถุประสงค์ ไม่ประพฤติปฏิบัติไปในทางที่อาจเกิดความเสื่อมเสียต่อภาพลักษณ์ และอาจจะมีข้อครหาได้ เช่นการเรียกรับเงิน โดยอ้างกิจกรรมจิตอาสา การเรียกร้องและแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อบุคคลบางกลุ่ม ตลอดจนไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง

เครื่องแบบของกำลังพลจิตอาสาพระราชทานประกอบด้วยหมวกและผ้าพันคอจิตอาสาพระราชทาน และบัตรประจำตัวกำลังพลจิตอาสา ซึ่งควรนำติดตัวมาด้วยทุกครั้งในการร่วมกิจกรรม

ไม่ควรนำกำลังพลจิตอาสาไปปฏิบัติภารกิจในกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากประเภทของกิจกรรมจิตอาสาประเภทข้างต้น

สมาชิกกำลังพลจิตอาสาพระราชทานต้องช่วยกันตรวจสอบ แนะนำ และตักเตือนการปฏิบัติของเพื่อนกำลังพลจิตอาสาตามข้อพึงปฏิบัติที่ได้กล่าวไปแล้ว หากมีปัญหา หรือข้อสงสัยใดๆ ก็ตามสามารถติดต่อสอบถามไปที่หน่วยราชการที่รับผิดชอบในแต่ละจังหวัด หรือติดต่อสอบถามศูนย์อำนวยการใหญ่โครงการจิตอาสาพระราชทานโดยตรง

สืบสานพระราชปณิธาน “อบรมจิตอาสา 904 เป็นเบา เป็นแม่พิมพ์”

ด้วยโครงการจิตอาสาเราทำความดีด้วยหัวใจกำลังขยายไปทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทรงเล็งเห็นว่าจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการจิตอาสาทั่วประเทศ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติภารกิจได้อย่างถูกต้องในขอบเขต ตรงตามพระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระองค์จึงได้พระราชทานหลักสูตรจิตอาสา แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1. หลักสูตรจิตอาสาเร่งรัด ใช้เวลา 7 วัน
2. หลักสูตรหลักประจำ ใช้เวลา 6 สัปดาห์

3. หลักสูตรหลักประจำพิเศษ ใช้เวลา 3 เดือน

-8-

โดยมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นการเตรียมจิตอาสาต้นแบบ เป็นรากแก้วที่จะเป็นเบ้า เป็นแม่พิมพ์ ที่จะนำความรู้ ความเข้าใจ ในคำว่าจิตอาสาไปขยายผลต่อไป
2. เพื่อเป็นจิตอาสาต้นแบบ ที่มีองค์ความรู้ มีวินัย บุคลิกภาพที่ดี ที่จะเป็นแกนให้กับประชาชนจิตอาสาในการทำกิจกรรมจิตอาสาต่อไป
3. เพื่อเตรียมความพร้อมในการเผชิญสถานการณ์วิกฤติต่างๆ จากภัยพิบัติ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนได้

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมนำความรู้ออกไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเอง ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนหน่วยราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงเป็นแม่พิมพ์ของจิตอาสาในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ และพร้อมที่จะนำความรู้ไปช่วยเหลือประชาชนที่เผชิญสถานการณ์ต่างๆ อาทิ อุทกภัย วาตภัยฯ

ส่วนด้านวิชาการพระองค์ทรงพิจารณาจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อมาถ่ายทอดวิชาความรู้ต่างๆ รวมถึงปราชญ์ชาวบ้านที่ได้น้อมนำแนวพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไปปฏิบัติจนเกิดประโยชน์ให้นำความรู้มาถ่ายทอดให้เข้าใจถึงโครงการพระราชดำริ โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชา เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา

สำหรับหลักสูตรฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มวิชาได้แก่

1. **วิชาทหารทั่วไปและความสมบูรณ์ของร่างกาย** สอนเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ ระเบียบวินัยตามลักษณะทหาร การต่อสู้ป้องกันตัว
2. **วิชาอุดมการณ์และสถาบันพระมหากษัตริย์** สอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ สถาบันพระมหากษัตริย์กับประเทศไทย
3. **วิชาอบรมความรู้จิตอาสา** สอนเกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย ภัยจากยาเสพติดสื่อโซเชียล
4. **วิชาชีพบังคับ** สอนเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา โครงการพระราชดำริ ส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น
5. **วิชาชีพเลือก** สอนวิชาช่างต่างๆ อาทิ ไฟฟ้า ประปา ไม้ ปูน สี เชื่อม การทำอาหารไทย ถนอมอาหาร แปรรูปอาหาร ให้เลือกเรียนได้ 2 วิชา

6. การศึกษาดูงาน ซึ่งจะพาไปดูงานสถานที่ อาทิ โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา ดูงานบ้าน
อ่างตะแบก (ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง) จ.ฉะเชิงเทรา โครงการซังห้วยมันน์ จ.เพชรบุรี เป็นต้น

-9-

โดยผู้ผ่านการฝึกอบรม “หลักสูตรหลักประจำ ” “เป็นเบา เป็นแม่พิมพ์ ” จะได้รับพระราชทาน
เครื่องหมายหลักสูตรจิตอาสา 904 อันทรงเกียรติระดับกับชุดเครื่องแบบ

ทั้งนี้ โดยการอบรมตลอดหลักสูตร สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์
สำหรับใช้เป็นงบประมาณในการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความสะดวกสบายอันจะ
ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทั้งยังทรงออกแบบเครื่องแต่งกายและ
เครื่องหมายประจำหลักสูตร เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความภาคภูมิใจและมุ่งมั่นที่จะทำหน้าที่
เป็นกำลังสำคัญในการถ่ายทอดความรู้สู่ภาคประชาชน

เพื่อสร้างผู้นำที่มีคุณสมบัติ พร้อมทั้งจะเป็นต้นแบบและเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนจิตอาสา
พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและประเทศชาติ ให้มีความก้าวหน้ามั่นคง โดยผู้ผ่านการ
อบรมทุกคนสามารถเป็นวิทยากร เพื่อขยายผลการอบรมในเหล่าทัพของตน และในพื้นที่ที่ได้รับ
มอบหมาย สามารถเป็นแกนนำจิตอาสาทั่วไป เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่จิตอาสาทั้ง 3 ประเภท ได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ สามารถให้ข้อเสนอแนะงานจิตอาสาในภูมิภาค เพื่อให้ศูนย์อำนวยการใหญ่นำมา
วิเคราะห์ในการพระราชทานความช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรมต่อไป รวมถึงเป็นครูและผู้ช่วยครู
ให้แก่จิตอาสาในรุ่นต่อไปได้

อุ่นไอรัก คลายความหนาว

จากพระราชปณิธานที่ทรงหมายมั่นของ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพย
วรางกูร ที่จะทรงบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้กับอาณาประชาราษฎร์ สืบสานพระราชปณิธานขององค์
บูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ที่ทรงปกครองดูแลชาติบ้านเมืองให้อยู่รอดปลอดภัยจากภัยอันตราย
นานัปการ มีผืนแผ่นดินให้ประชาราษฎร์ได้อยู่อาศัยประกอบสัมมาอาชีพ ดำเนินวิถีชีวิตได้จวบ
จนปัจจุบันนี้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ฯ ให้จัดงานพระราชทานความสุขให้กับ
ประชาชนและเผยแพร่ความเป็นไทยในรูปแบบต่างๆ สะท้อนความงดงามของประเพณีวัฒนธรรม
และศิลปะแบบไทยๆ ภายใต้ชื่องาน “อุ่นไอรัก คลายความหนาว”

สำหรับความเป็นมาเกี่ยวกับ งานฤดูหนาว ย้อนกลับไปเมื่อรัชกาลสมัยพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช 2443 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดงานฤดู
หนาวขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อหารายได้สมทบทุนก่อสร้างวัดเบญจมบพิตร มีการออกร้านของพระ
บรมวงศานุวงศ์ เจ้านายฝ่ายหน้าและฝ่ายใน ตลอดจนกรมสรรพแบบราชสำนัก เช่น โขน ละครใน
ในงานฤดูหนาว ทรงตั้งร้านถ่ายรูปหลวงและทรงถ่ายรูปพระราชทานแก่เจ้านาย ข้าราชการและ

ชาวต่างประเทศ ด้วยพระบรมราชวิเทโศบายในการให้ประชาชนได้มีโอกาสใกล้ชิดกับพระองค์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ผ่านการจัดงาน ทำให้ประชาชนได้รับความสุขอิมเมจใจทั่วกัน ครั้นใน

-10-

รัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้ทรงสืบสานพระราชปณิธานของพระบรมชนกนาถ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดงานฤดูหนาว เพื่อหารายได้สมทบทุนการกุศลต่างๆ เช่นเดียวกัน

จากงานฤดูหนาวในอดีต สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และมีพระราชประสงค์ที่จะพระราชทานความสุขแก่ประชาชน จึงได้พระราชทานพระราชานุญาตให้จัดงานในรูปแบบของงานฤดูหนาว เพื่อทวนรำลึกถึงบรรยากาศของงานฤดูหนาวเมื่อครั้งแรกเริ่ม สะท้อนความงดงามของประเพณี ปลูกกระแสความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมไทยและความเป็นไทยแก่คนไทยทั้งชาติ ซึ่งเป็นงานเดียวที่ทั้งคนรุ่นใหม่ และคนรุ่นพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย สามารถเพลิดเพลินไปด้วยกัน รวมทั้งได้ศึกษาประวัติศาสตร์ของชาติ การก่อกำเนิดด้านสาธารณสุขปโภคสำคัญๆ ทั้งการรถไฟ การไฟฟ้า การประปา และการไปรษณีย์ รวมไปถึงธนาคารแห่งแรกของไทยอีกด้วย และที่สำคัญได้กระตุ้นจิตสำนึกในการร่วมอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยอันดีงามให้คงอยู่สืบไป โดยเฉพาะการแต่งกายชุดไทยงานนี้ได้จุดกระแสความนิยมการแต่งกายชุดไทยอันงดงาม และเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ให้กลับสู่ใจคนไทยอีกครั้ง โดยทุกคนพร้อมที่จะสวมใส่ชุดไทยย้อนยุค หรือผ้าไทยด้วยความภาคภูมิใจ

สิ่งที่ได้นอกเหนือจากการถ่ายภาพในชุดไทยที่งดงาม เข้ากับบรรยากาศอันสวยงาม เพื่อเก็บไว้เป็นที่ระลึกแล้ว กระแสความนิยมนี้ยังทำให้คนไทยรุ่นใหม่ ได้รู้จักการแต่งกายชุดไทยในยุคคลื่นเกล้าฯ รัชกาลที่ 5 รวมทั้งชุดไทยในยุคอื่นๆ พร้อมกับได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมไทยในแขนงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการได้ลิ้มลองอาหารไทยโบราณที่หารับประทานได้ยาก หรือ ชมการสาธิตงานฝีมือ การร้อยมาลัยที่งดงาม, การทำหัวโขน, การปักผ้า ฯลฯ เป็นความประทับใจที่ได้มาเห็น ได้มาสัมผัส ถักทอ ร้อยดวงใจคนไทยให้เกิดความสุขใจ ภาพ บรรยากาศและรอยยิ้มแห่งความสุขช่วงเวลาที่มีค่านี้ กำลังจะกลับมาและพร้อมจะมีส่วนร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามของไทยเราไว้สืบไป

บทสรุป

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใยและทรงคำนึงถึงความอยู่ดีมีสุขของประชาชนเป็นสำคัญ และ พระองค์มีพระราชปณิธานแน่วแน่ที่จะทำให้ประเทศชาติมั่นคงและประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้วยมีพระราชประสงค์ที่จะสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและแนวพระราชดำริต่าง ๆ ของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระบรมราชชนก ในการบำบัดทุกข์และบำรุงสุขให้ประชาชน และพัฒนาประเทศ ให้เจริญก้าวหน้า ตามพระราชดำรัส สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ครั้งดำรงพระราชอิสริยยศ เป็น พระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ที่ให้คำมั่นไว้ในงานสโมสรสันนิบาต เมื่อ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ความว่า

“ ข้าพเจ้าทราบตระหนักว่า
ข้าพเจ้ามีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อประเทศอย่างสูง
และการปฏิบัติราชการแผ่นดินนั้น เป็นภาระสำคัญใหญ่ยิ่ง
ที่ต้องอาศัยทั้งสติปัญญาและความรู้ ความสามารถอย่างพร้อมมูล
ข้าพเจ้าจะต้องเพียรพยายาม ศึกษาและปฏิบัติฝึกฝนตนเองต่อไปอีกอย่างมาก
เพื่อให้สามารถเหมาะสมกับหน้าที่ตามที่ทุกคนมุ่งหวัง
ในโอกาสอันพิเศษนี้ จึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายได้เป็นกำลังใจสนับสนุนข้าพเจ้า
และได้ตั้งความปรารถนาร่วมกันกับข้าพเจ้าที่จะมุ่งมั่นประกอบกรณียกิจ
ด้วยความสามัคคีพร้อมเพียง และด้วยความสุจริตยุติธรรม
เพื่อยังความเจริญมั่นคงและร่มเย็นเป็นผาสุก
ให้บังเกิดแก่ชาติ ประเทศ และประชาชนยั่งยืน สืบไป ”

เอกสารอ้างอิง

เทิดพระเกียรติ รัชกาลที่ 10. เอกสารประกอบการศึกษา. วิทยาลัยการทัพบก. 2560

สรุปเทิดพระเกียรติ รัชกาลที่ 10. เอกสารประกอบการศึกษา. วิทยาลัยการทัพบก. 2561

อบรมจิตอาสา 904 รุ่น 2. (อินเทอร์เน็ต). ผู้จัดการออนไลน์. เข้าถึงเมื่อ 19 พ.ย.2561. เข้าถึงได้จาก <https://www.mgrounline.com>

อุ้นไอรัก คลายความหนาว ครั้งที่ 2. (อินเทอร์เน็ต). กรุงเทพธุรกิจ. เข้าถึงเมื่อ 19 พ.ย.2561. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com>

